

**Constituziun dal cumün
da
Val Müstair**

(versiun actualisada, sün basa da las revisiuns parzialas, stadi schner 2023)

Register

- I. Disposiziuns generalas**
(Art. 1 – 29)

- II. Organisaziun dal cumün**
(Art. 30 – 62)
 - Organs dal cumün**
(Art. 30 – 58)
 - A. Il cumün a l’urna**
(Art. 31 – 34)
 - B. La radunanza cumünala**
(Art. 35 – 43)
 - C. La suprastanza cumünala**
(Art. 44 – 54)
 - D. La cumischiun da gestiun**
(Art. 55 – 56)
 - E. Il cussagl da scoula**
(Art. 57 – 58)
 - Ulteriuras cumischiuns**
(Art. 59 – 60)
 - Administraziun cumünala**
(Art. 61 – 62)

- III. Finanzas, impostas ed otras taxas**
(Art. 63 – 70)

- IV. Cumün da vaschins**
(Art. 71)

- V. Disposiziuns finalas**
(Art. 72 – 73)

I. Disposiziuns generalas

Il cumün	Art. 1 Il cumün da Val Müstair fuorma cun seis territori ün cumün politic dal Chantun Grischun ed as cumpuona da las fracziuns Fuldera, Lü, Müstair, Sta. Maria, Tschier e Valchava. El s'intermetta eir per las incumbenzas d'üna organisaziun regiunala.
Autonomia	Art. 2 I'l rom da la legislaziun federala e chantunala ha il cumün il dret da libra autonomia cumünala. Il cumün executescha la suveranità in las limitas da sias competenzas legalas sur da tuot las personas e chosas chi's rechattan sün seis territori.
Incumbenzas	Art. 3 Il cumün exeguischa las incumbenzas chi's preschaintan ad el pel bön da la generalità. El promouva il svilup cultural ed economic, il bainstar social e general da seis abitants sco eir il mantegnimaint dürabel da las basas da viver natüralas. El decretescha las ledschas e'ls regulativs bsögnaivels.
Externalisaziun	Art. 4 Il cumün po delegar l'execuziun da tschertas incumbenzas a corporaziuns, instituziuns, fundaziuns dal dret public o privat o a personas privatas.
Lingua ufficiala	Art. 5 (revisiun radunanza cumünala dals 01.02.2012, votaziun urna dals 11.03.2012) In affars da cumün vala tenor ledscha da linguas dal Chantun il Rumantsch vallader sco lingua ufficiala. Sco lingua d'instrucziun e d'alfabetisaziun in scoula vala il Rumantsch vallader.
Egualità da schlatta	Art. 6 Denominaziuns da personas e funcziuns as referischan ad amenduos schlattas, premiss chi nu resultan müdadas i'l vair sen da la constituziun.
Abiltà da vuschar	Art. 7 Abels da vuschar sun vaschins Svizzers chi han accumulì l'età da 18 ons, e chi nu sun miss suot avuà pervi da malatias da spiert o deblezzas mentalas.
Dret da vuschar	Art. 8 Il dret da vuschar ha quel chi'd es abel da vuschar ed ha il domicil in cumün.
Elegibilità	Art. 9 Mincha persona cun dret da vuschar po gnir tschernüda in ün'autorità cumünala, premiss ch'ella nu saja gnüda privada tras üna sentenza penala dal dret da surtour uffizis publics. I nun exista ingün'obligaziun d'acceptar l'elecziun in ün uffizi.

Dürada d'uffizi	<p>Art. 10</p> <p>La dürada d'uffizi per commembers da suprastanza e cumischiuns importa quatter ons.</p>
Demischiuns	<p>Art. 11</p> <p>Mincha commember d'üna suprastanza cumünala e cumischiun ha d'inoltrar sia demischiun in scrit a la suprastanza cumünala fin il plü tard ils 31 mai avant l'elecziun respectiva.</p>
Termin da las elecziun e da l'entrada in uffizi	<p>Art. 12</p> <p>Elecziuns a l'urna han lö in settember o october, scha pussibel insembel cun üna votaziun a l'urna federala o chantunala. Schi fa dabsögn d'üna seguonda elecziun, ha quella lö il plü tard trais eivnas davo la prüma elecziun.</p> <p>L'entrada in uffizi succeda als 1.schner da l'on seguaint. Las personas chi's retiran d'ün uffizi sun obliadas da surdar l'uffizi in uorden reglà.</p>
Elecziun complementara	<p>Art. 13</p> <p>Demischiunescha üna persuna d'ün uffizi definitivamaing i'l decuors da la perioda d'uffizi per ün motiv o tschel, lura esa da far ün'elecziun complementara pel temp d'uffizi restant, scha la perioda d'uffizi currainta düra amo daplü co nouv mais. Per l'elecziun complementara valan las listessas prescripziuns sco per las elecziuns ordinarias.</p>
Motivs d'exclusiun	<p>Art. 14</p> <p>Paraints e quinats in lingia directa, conjugals e fradgliuns sco eir personas, chi vivan insembel in partenadi registrà o in cumünanza da vita efectiva, nu daschan appartegner al listess mumaint a la listessa autorità cumünala o cumischiun.</p> <p>Quists motifs d'exclusiun valan eir tanter commembers da la cumischiun da gestiun ed ils commembers da la suprastanza cumünala.</p>
Motivs d'incumpatibilità	<p>Art. 15</p> <p>Ün impiegà cumünal stabel nu dascha appartegner a l'autorità ad el directamaing superiura. El po però gnir integrà cun vusch consultativa a las trattativas.</p> <p>Commembers da la suprastanza cumünala nu pon esser commembers da la cumischiun da gestiun.</p>
Exclusiun pro elecziun a medem temp	<p>Art. 16</p> <p>Quel chi vain elet in differents uffizis chi excludan l'ün a l'oter, as sto decider sainza retard per ün o tschel uffizi.</p> <p>Existan motifs d'exclusiun confuorm a l'art. 14 paragraf 1 es l'elecziun invalabla. Vegnan elettas plüssas personas al listess temp in ün uffizi, dal qual els tenor art. 14 nu pon far part a medem temp, vala l'elecziun per quella persuna chi unischa per sai las plü bleras vuschs.</p>

Dovair da tour s-chüsa Art. 17

Ün commember d'ün'autorità o d'üna cumischiun ha da tour s-chüsa pro trattativas e votaziuns davart üna fatschenda, sch'el sves o üna persuna chi sta cun el i'l dret da tour s-chüsa tenor art. 14 paragraf 1 han ün interess personal direct da quella

Ün commember da la cumischiun da gestiun ha da tour s-chüsa in cas da l'examinaziun da la contabilità e da la gestiun d'ün'autorità, cumischiun o d'ün uffizi, sch'el sves o üna persuna chi'd es parainta cun el i'l sen da l'art. 14 alinea 1 appartegna a quista autorit, cumischiun o a quist uffizi.

In cas da dispitta decida l'autorit o cumischiun correspudenta chi chi ha da tour s-chüsa.

Dret da petiziun

Art. 18

Il dret da petiziun es garanti. Mincha abitant dal cumün po inoltrar in scrit propostas, giavüschs e protestas a las autoritats cumünalas. L'autorit es obliada da tour posiziun in chosa infra trais mais.

Dret d'obtgnair infuormaziuns

Art. 19

Mincha participant d'üna radunanza cumünala cun dret da vuschar ha il dret da pretender da la suprastanza cumünala ün'orientaziun sur dal stadi e l'execuziun d'üna fatschenda cumünala.

Il plü tard vain orientà a la prosma radunanza cumünala. L'orientaziun po gnir spostada, scha quella vain impedida d'interess relevants dal cumün o da terzas personas.

Adüna cun resalva dal secret d'uffizi e da las prescripziuns da la protecziun da datas.

Dret d'iniziativa

Art. 20

50 personas cun dret da vuschar in fatschendas cumünalas, pon pretender cun lur suottascripziun la votaziun davart üna proposta inoltrada dad els. Exclut da quist dret sun conclusiuns tuttas dad autoritats cumünalas i'l rom da lur competenzas o relaziuns giuridicas regladas tanter il cumün e terzas personas.

L'iniziativa po gnir inoltrada in fuorma d'üna proposta generala o d'ün sböz formulà. Ella es d'inoltrar cun las suottascripziuns a la suprastanza cumünala.

Proceduras pro iniciativas

Art. 21

Üna dumonda d'iniziativa reuschida es da trattar da la radunanza cumünala insembel cun ün parair elavurà da la suprastanza cumünala ed eventualmaing cun üna cuntraposta sün il plü tard infra ün on.

Retratta da l'iniziativa

Art. 22

Üna dumonda d'iniziativa po gnir retratta dals prüms tschinch suotsegnats fin pro la fixaziun dal termin da votaziun, premiss ch'ella nu cuntegna ün'otra clausula da retratta.

Iniziativa illegala	<p>Art. 23</p> <p>Scha'l cuntegn da la dumonda d'iniziativa es illegal, nu til suottametta la suprastanza cumünala a la radunanza cumünala.</p> <p>La suprastanza cumünala comunichescha in tal cas sia decisiun in scrit als iniziants cun indichar ils motivs.</p>
Moziun	<p>Art. 24</p> <p>A chaschun da la radunanza cumünala ha mincha persuna cun dret da vuschar il dret da far propostas per fatschendas da cumün chi nu pertoccan ad üna dumonda indichada sün la glista da tractandas. Quellas propostas vegnan fattas in scrit in fuorma d'üna proposta generala o d'üna moziun formulada. La suprastanza cumünala dà a la prosma radunanza cumünala per regla rapport ed üna proposta per üna moziun. Sch'üna tala moziun vain declarada per relevanta ha la suprastanza cumünala da suottametter infra l'on ün sböz elavurà per la decisiun resp. deliberaziun a la radunanza cumünala.</p> <p>Dal rest valan cun excepziun da l'art. 22, las disposiziuns davart l'iniziativa (art. 20 ss.) confuorm al sen.</p>
Dret da referendum	<p>Art. 25</p> <p>Decisiuns da la radunanza cumünala tenor art. 36 sun da suottametter als votants a l'urna, scha 50 votants o la suprastanza cumünala piglian infra 20 dis il referendum.</p>
Elecziuns e votaziuns chantunalas e federalas	<p>Art. 26</p> <p>Per votaziuns ed elecziuns federalas e chantunalas valan las disposiziuns respectivas da la Confederaziun e dal Chantun.</p>
Respunsabilità	<p>Art. 27</p> <p>La respunsabilità dals organs cumünals per dons ch'els chaschunan exercitant lur uffizis, saja quai per greiva negligenza o intenziun, as drizza tenor la ledscha chantunala davart la respunsabilità dal stadi.</p>
Dret da recours	<p>Art. 28</p> <p>Il dret da recours cunter decisiuns e disposiziuns dals organs cumünals as drizza tenor la legislaziun chantunala</p>
Protocol ed obligaziun d'infuormaziun	<p>Art. 29</p> <p>Davart las trattativas da la radunanza cumünala, da la suprastanza cumünala e da las ulteriuras autoritats cumünalas o cumischius sun da manar protocols separats.</p> <p>Il protocol da la radunanza cumünala vain expost per l'invista dals votants almain ün mais davo la radunanza d'urant 30 dis in chasa cumünala. L'exposiziun vain publichada tenor üsit local. Recuors sun d'inoltrar in scrit infra il temp d'exposiziun a la suprastanza cumünala. Ils recours vegnan trattats a la prosma radunanza cumünala. Nun aintran ingüens recours, vala il protocol sco acceptà e vain suottascrit dal president ed actuar.</p>

L'invista i'ls protocols da la suprastanza cumünala e da las ulteriuras autoritats cumünalas vain be permiss, schi po gnir fat valair interess degns da gnir protets.

Il dret d'invista po gnir satisfat consegnond ün extrat dal protocol.

Da las trattativas da la radunanza cumünala infuorma la suprastanza cumünala regularmaing e detagliadamaing illas tablas nairas publicas ed illas medias stampadas ed electronicas.

II. Organisaziun cumünala

Organs
cumünals

Art. 30

Tuot ils votants fuorman l'organ superior dal cumün.

Confuorm a quista constituziun executeschan els lur drets a l'urna ed a la radunanza cumünala.

Ils organs dal cumün sun:

- a) ils votants a l'urna
- b) la radunanza cumünala
- c) la suprastanza cumünala
- d) la cumischiun da gestiun
- e) il cussagl da scoula

A. Ils votants a l'urna

Cumpetenzas d'eleger

Art. 31 (revisiun radunanza cumünala dals 27.06.2012 resp. 25.11.2016, votaziun urna dals 12.08.2012 resp. 28.02.2016)

a) circol electoral
fracziuns

Il circol electoral sur las fracziuns, per l'elecziun da la suprastanza cumünala, vain aboli.

b) elecziuns
cumplessivas

Art. 32 (revisiun radunanza cumünala dals 27.06.2012 resp. 25.11.2015, votaziun urna dals 12.08.2012 resp. 28.02.2016)

Il votant a l'urna elegia in elecziuns cumplessivas:

1. Il president cumünal;
2. Ils commembers da la suprastanza cumünala;
3. Ils commembers dal cussagl da scoula;
4. Ils commembers da la cumischiun da fabrica;
5. Ils commembers da la cumischiun sindicatarica;

In ün prüm scrutin vain elet a l'urna il president cumünal. Il plü tard quatter eivnas davo l'elecziun dal president cumünal vegnan elets a l'urna ils commembers da la suprastanza cumünala.

Dret da decider

Art. 33 (revisiun radunanza cumünala dals 03.12.2010, votaziun a l'urna dals 19.12.2010)

Ils votants a l'urna decidan:

1. da relaschar e müdar la constituziun cumünala;
2. da relaschar e müdar las ledschas cumünalas, resalv parts da l'uorden fundamental da la planisaziun locala tenor la legislaziun davart la planisaziun dal territori dal Chantun Grischun;

3. d'approvar expensas e decisiuns da la radunanza cumünala, cunter las qualas es gnü tut il referendum;
4. da decider sur da fatschendas, chi tenor dret federal e chantunal han da gnir suottamissas a la votaziun dal pövel;
5. da decider sur da la fusiun cun oters cumüns.

Proceder

Art. 34

La suprastanza cumünala pissera cha'ls votants survegnan ils documaints da votaziun almain 10 dis avant il di da la votaziun.

Ils documaints da votaziun consistan dal proget da votaziun cun text, da l'explicaziun, da la cedla da vuschar, da l'attest da vuschar e da la documainta da la votaziun per corrispondenza.

L'explicaziun cuntegna üna proposta argumantada da la suprastanza cumünala. Cunterargumaints essenziali exprimits in radunanza cumünala sun da resguardar in l'argumantaziun da la suprastanza cumünala.

Pro elecziuns esa da trametter als votants las cedlas da vuschar, l'attest da vuschar e la documainta da l'elecziun per corrispondenza almain 10 dis avant il di da votaziun.

Il rimpplazzamaint e la votaziun per corrispondenza as drizzan tenor il dret chantunal per votaziuns ed elecziuns.

Per l'administraziun e survaglianza da la votaziun a l'urna fixa la suprastanza cumünala ün büro da votaziun tenor il dret chantunal per votaziuns ed elecziuns.

Il resultat da las votaziuns ed elecziuns es da protocollar e publicar illas tablas nairas publicas ed illas medias stampadas ed electronicas.

Il regulativ d'elecziuns dal cumün reglementescha las particularitats.

B. La radunanza cumünala

Dret definitiv
da decider-

Art. 35 (revisiun radunanza cumünala dals 03.12.2010, votaziun a l'urna dals 19.12.2010)

La radunanza cumünala decida definitivamaing ed ha:

1. d'approvar il preventiv;
2. d'approvar il quint annual;
3. da fixar dal pè d'impostas;
4. da decider sur da partecipaziuns e garanzias sco eir la concessiun da credits daplü da fr. 100'000.00 per on;
5. da decider sur da la cumprita, la vendita, il barat e l'impegnaziun da proprietà funsila o l'utilisaziun dal dret da construcziun sco eir la concessiun d'oters drets limitats urgiants, premiss cha la portata finanziaria da la decisiun surpassa fr. 300'000.00
6. da conceder credits posteriurs e credits supplementars sainza cundiziuns d'incharimaint daplü da fr. 100'000.00 per la listessa chosa;
7. da conceder il dret da las auas, la concessiun d'oters drets d'adöver particulars sco eir l'execuziun dal dret dal retuorn al proprietari i'l sen da la legislaziun dal dret da las auas;

8. il relasch ed il müdamaint da las parts da l'orden fundamental da la planisaziun locala chi han dabsögn da la votaziun dal cumün, tenor la legislaziun davart la planisaziun dal territori dal Chantun Grischun;
9. da participar a corporaziuns ed uniuns d'interess da dret public;
10. da decider sur da la collavuraziun cun oters cumüns e corporaziuns sco eir cun instituziuns regiunalas

Decisiuns
suottamissas al
referendum

Art. 36

La radunanza cumünala decida suot cundiziun dal referendum facultativ tenor art. 25 :

1. da relaschar e müdar regulativs;
2. da decider da novas expensas unicas per la listessa chosa daplü da fr. 300'000.00 per on;
3. da conceder il permiss per novas expensas chi's repettan annualmaing e nu sun previssas i'l preventiv daplü da fr. 300'000.00 per on per la listessa chosa.

Cumpetenz da
predeliberaziun

Art. 37

La radunanza cumünala predeliberescha e relascha tuot las tractandas da las qualas ils votants a l'urna decidan.

Convocaziun,
tractandas

Art. 38

La radunanza cumünala vain convocada da la suprastanza cumünala.

I po be gnir decis davart objects da trattativas, chi sun gnüts predeliberatas da la suprastanza cumünala, e registradas sün la glista da tractandas cha la suprastanza cumünala ha dat cuntshaint almain 10 dis avant la radunanza cumünala.

Cumpetenz da
decider

Art. 39

Mincha radunanza cumünala convocada confuorm a l'orden es cumpetenta da decider.

Presidi da la
radunanza

Art. 40

La radunanza cumünala vain manada dal president cumünal. In cas d'impedimaint da quel, presidescha il vicepresidente o ün oter commember da la suprastanza la radunanza cumünala.

Dombra vuschs

Art. 41

La radunanza cumünala nomna ils dombra vuschs necessaris.

Modus da vuschar

Art. 42

Las votaziuns vegnan fattas cun tgnair sü il man. Ellas sun da far cun scrutin, sch'ün quart da las personas preschaintas cun dret da vuschar pretenda quai.

Pro las votaziuns cun tgnair sü il man es decisiva la majorità absoluta da las personas chi vuschan. Pro parità da vuschs decida il president.

Pro la votaziun cun scrutin es decisiva la majorità absoluta da las vuschs valablas. Cedlas da vuschar vödadas nu vegna dombradas. Pro parità da vuschs es la dumonda refüsada.

Reponderaziun

Art. 43

Üna decisiun da la radunanza cumünala po adüna gnir preschantada a quella per la reponderaziun. Resalvs sun ils drets da terzas personas.

Avant chi saja passà ün on daspö l'entrada in vigur d'üna decisiun esa d'entrar in üna reponderaziun be, scha quai vain decis cun üna majorità da duos terzs dals votants.

C. La suprastanza cumünala

Funcziuns e cumposiziun

Art. 44

La suprastanza cumünala es l'organ administrativ e pulizial dal cumün.

Ella as cumpuona dal president cumünal e da ses ulteriurs commembers.

La suprastanza cumünala nomna our da seis savuogl il vicepresident.

Sezzüdas

Art. 45

La suprastanza cumünala vain bannida dal president cumünal o eventualmaing da seis rimplazzant uschè suvent sco cha'ls affars pretendan quai. Scha duos commembers da la suprastanza cumünala pretendan, es il president oblià da bannir üna sezzüda extraordinaria.

Il deputà al Grond Cussagl o seis suppleant vain invidà cun vusch consultativa a las sezzüdas.

Cumpetenzas da decider

Art. 46

La suprastanza cumünala po decider valabelmaing, schi sun preschaints almain tschinch commembers.

Votaziuns e tschernas

Art. 47

Per tuot las decisiuns vala la majorità absoluta dals commembers preschaints. Pro parità da vuschs decida il president, pro tschernas decida la sort.

Mincha commember es oblià da dar sia vusch. Resalvadas sun las disposiziuns da tour s-chüsa.

Lezchas e cumpetenzas

Art. 48

La suprastanza cumünala ha il dret da cumpetenzas per tuot ils affars chi nu sun surdats tras ledscha federala o chantunala, tras la constituziun o ledscha cumünala ad ün oter organ. Seis dovair es impustüt:

1. d'executar il dret federal, il dret chantunal, il dret cumünal sco eir las decisiuns dals organs dal cumün;

2. da preparar tuots progets a man da la radunanza cumünala e l'organisaziun da votaziuns e tschernas;
3. da diriger e survagliar tuot l'administraziun cumünala sco eir las corporaziuns da dret public;
4. d'administrar la facultà dal cumün;
5. da cumpuoner il quint annual e'l preventiv;
6. da stipular contrats regard affars chi stan illa cumpetenzza da la suprastanza;
7. da decider davart manar process e recuors sco eir da stipular cunvegnas o contrats da cumpromiss;
8. da pratichar la pussanza puliziala e la cumpetenzza penala illa procedura penala administrativa;
9. da decider sur da masüras i'l rom da la politica da territori e da terrain da fabrica.

Cumpetenzas da tschernas

Art. 49

La suprastanza cumünala tscherna:

1. il personal dal cumün;
2. ils commembers da la direcziun operativa da l'ospidal;
3. il personal da cader da la Biosfera e da la società da turissem;
4. ils commembers da las ulteriuras cumischiuns;
5. il post da revisiun extern sün proposta da la cumischiun da gestiun

Cumpetenzas finanzialas dal cumün

Art. 50

La suprastanza cumünala es cumpetenta per:

1. decider davart expensas unicas i'l import da fin fr. 300'000.00 per la listessa chosa;
2. acceptar novas expensas chi's repettan annualmaing per la listessa chosa e chi nu sun previssas i'l preventiv i'l import da fin fr. 30'000.00
3. decider regard partecipaziuns e garanzias sco eir conceder impraists fin a l'import da fr. 100'000.00
4. decider regard acquist, vendita, barat e sequestraziun da bains da fuond e d'immobiglias o d'utilisaziun tenor la ledscha da fabrica ed acconsentir oters drets urgients limitats, premiss cha l'import decis nu surpassa fr. 300'000.00
5. stipular contrats regard l'utilisaziun da las immobiglias i'l rom da lur intent
6. acconsentir credits posteriurs e supplementars na chaschunats da l'incharimaint
7. acconsentir credits posteriurs chaschunats da l'incharimaint.

Rapreschantaziun dal cumün vers l'exteriur

Art. 51

La suprastanza cumünala rapreschainta il cumün invers terzas personas e davant tribunal.

Il president cumünal o il vicepresidente suottascriva, insembel cun ün oter suprastant o cul actuar, legalmaing valabel in nom dal cumün.

Departaments e
secturs

Art. 52

Las lezchas da la suprastanza cumünala vegnan scumpartidas sün set departaments.

La suprastanza cumünala scumparta ils departaments cun l'acconsentiment vicendaivel süls differents commembers da la suprastanza.

Las lezchas administrativas vegnan repartidas in trais secturs.

Sur da la regulaziun da las cumpetenzas dals commembers da la suprastanza cumünala esa da dar cogniziun a la radunanza cumünala.

Direcziun generala

Art. 53

Ils commembers da la suprastanza cumünala han da survegliar ils affars chi toccan pro lur departament, han da far las funcziuns ufficialas necessarias e da rapportar a man da la suprastanza cumünala.

Il president cumünal ed ils trais manaders dals secturs fuorman la direcziun generala. Schi fa dabsögn, pon gnir invidadas ultra da quai eir las direcziuns operativas da la Biosfera sco eir da l'ospital.

Las lezchas e las cumpetenzas da la direcziun generala as drizzan tenor l'uorden da gestiun da la suprastanza cumünala.

La decisiun es reservada exclusivamaing a la suprastanza cumünala.

Fatschendas d'importanza subordinada po la suprastanza cumünala laschar evader autonomamaing al supstant dal departament o a la direcziun generala.

Il president cumünal

Art. 54

Il president cumünal maina la radunanza cumünala e presidescha las sezzüdas da la suprastanza cumünala e da la direcziun generala.

Il president cumünal prepara la glista da tractandas per la suprastanza cumünala. In collavuraziun culs ulteriurs commembers da la suprastanza cumünala pissera el per l'execuziun da decisiuns trattas.

In cas urgients po el trar preventivamaing las decisiuns provisorias chi fan dabsögn.

D. La cumischiun sindicatoria

Cumposiziun

Art. 55

La cumischiun sindicatoria as cumpuona da trais commembers. Ella as constituoscha s'vess. Ella po nomnar ad ün dals collavuradors cumünals sco protocollist.

Dovairs,
cumpetenzas

Art. 56

La cumischiun sindicatoria surveglia l'administraziun da la suprastanza cumünala, da las ulteriuras autoritats e da l'intera administraziun cumünala. Ella surveglia tuot las finanzas dal cumün e controlla las propostas pel preventiv e pel pè d'impostas.

Oters dovairs resultan da reglamaints legals particulars chi sun reservats explicitamaing.

La cumischiun sindicatoria es autorisada da pretender da la suprastanza cumünala actas e posiziuns e po avair invista in tuot las actas dal cumün, scha quai es important per accumplir la lezcha.

La cumischiun sindicatoria po invidar pro tuot ils affars a commembers da la suprastanza o d'otras autoritats a lur sezzüdas. Quists han da dar tuot las infuormaziuns necessarias a la cumischiun sindicatoria per ch'ella possa accumplir seis dovairs. Els sun autorisats da clomar a lur collavurats per la consultaziun.

L'execuziun da la controlla da las finanzas e da la contabilità po gnir surdatta ad ün post da revisiun extern cumpetent. Quist vain tschernü da la suprastanza cumünala sün proposta da la cumischiun sindicatoria.

La cumischiun sindicatoria rapporta in scrit a man da la radunanza cumünala e preschainta sia proposta per l'approvaziun dal rendaint annual. In regard a constataziuns d'importanza secundara pon la cumischiun sindicatoria e'l post da revisiun extern inoltrar ün rapport special a la suprastanza cumünala.

E. Il cussagl da scoula

Cumposiziun

Art. 57 (revisiun radunanza cumünala dals 27.06.2012, votaziun a l'urna dals 12.08.2012)

Il cussagl da scoula as cumpuona da tschinch commembers. El as constituischa svesa.

Il cussagl da scoula po decider, schi sun preschaints almain trais commembers. Els sun obliats da vuschar.

Il suprastant dal departamaint correspondent fa part sco commember i'l cussagl da scoula.

Dovairs

Art. 58

Il cussagl da scoula executescha la legislaziun da scoula da la confederaziun, dal chantun e dal cumün.

Ultra da las cumpetenzas nomnadas illa ledscha da scoula chantunala es il cussagl da scoula respunsabel per:

1. tscherner e licenzchar las personas d'instrucziun e da la direcziun da scoula;
2. preparar l'uorden da scoula a man da la suprastanza e la radunanza cumünala.

Otras cumischiuns

Cumischiun da fabrica

Art. 59 (revisiun radunanza cumünala dals 27.06.2012, votaziun a l'urna dals 12.08.2012)

La cumischiun da fabrica as cumpuona da 5 commembers. Ella as constituischa svesa.

Ella executescha la ledscha da fabrica.

Il suprastant dal departamaint correspondent fa part sco commember illa cumischiun da fabrica.

Otras cumischiuns Art. 60
La suprastanza cumünala po instituir ulteriuras cumischiuns.

Administraziun cumünala

Administraziun cumünala Art. 61
L'administraziun cumünala suottastà administrativmaing al president cumünal. Ella pissera per tuot la contabilità e pels ulteriurs dovairs administrativs ed executescha las decisiuns da la suprastanza cumünala.

Ingaschamaint da personal Art. 62
La suprastanza cumünala ingascha il personal cumünal, premiss cha quai nu saja illa cumpetenzza d'ün oter organ.
Fintant cha'l cumün nu relascha otras disposiziuns, as drizzan la relaziun da servezzan e la paja tenor l'uorden da personal chantunal. Resalvadas sun las disposiziuns da la ledscha da scoula e da l'uorden da paja da la magistraglia.

III. Finanzas, impostas ed otras taxas

Principis davart las finanzas Art. 63
Ils mezs publics han da gnir utilisats in möd spargnuoss ed economic.
A termin mezdan dessan las finanzas esser equalisadas.
Per mincha expensa dovra üna basa legala, üna decisiun da credit ed ün permiss da pajamaint.
Il quint cumünal vain manà a basa da principis recugnuschüts per la contabilità da las finanzas publicas.

Cumposiziun da la facultà Art. 64
La facultà dal cumün consista:
1. da las chosas i'l adöver public (adöver cumün)
2. da la facultà administrativa;
3. da la facultà da giodia;
4. da la facultà finanziaria;

Impostas e taxas Art. 65
Il cumün cuverna il bsögn finanziel, ouravant tuot cun las impostas, cun la rendita da chapitals ed eir cun contribuziuns e taxas.

Taxas d'utilisaziun contribuziun da cuosts e fits d'utilisaziun Art. 66
Pel permiss d'utilisaziuns pretenda il cumün taxas d'utilisaziun o fits da fittanza.
Il cumün po inchaschar da las personas autorisadas contribuziuns adequatas per la giodia effectiva dals bains.

Las taxas cha'l cumün inchascha per la giodia a basa da concessiuns o permiss per adöver cumün inchantà, correspuondan per regla a la valur d'utilisaziun.

Taxas da preferenza

Art. 67

Scha'l cumün fa far ouvras o indrizzs chi sun d'avantag special per tshertas persunas o chi augmantan la valur da tsherts objects, po el pretender üna contribuziun adequata vi dals cuosts dal proget, adüna resguardond la legislaziun chantunala obain las ledschas cumünalas specialas.

Taxas

Art. 68

Il cumün po inchaschar dals utilisaders taxas per implants, intrapraisas ed indrizzs ch'el ha realisà. Quellas as drizzan tenor ils decrets relativs dal cumün.

Sco bunificaziun per l'adöver da l'administraziun cumünala o per acts d'uffizi specials (p.ex. conceder permiss) po il cumün pretender taxas d'administraziun.

Las taxas d'elavuraziun vegnan fixadas per regla uschè ch'ellas correspuondan a la valur dal servezzan prestà e cha la lavur dal cumün vegna cuvernada.

Impostas

Art. 69

Il cumün fa pajar impostas confuorm a la ledscha d'impostas. Subsidiarmaning vala pel cumün la legislaziun d'impostas chantunala.

Taxa da cura e taxa da promoziun turistica

Art. 70

Per la promoziun dal turissem inchascha il cumün üna taxa da cura confuorm a la legislaziun chantunala.

Las entradas nu pon gnir dovradas per financiar dovairs regulars dal cumün.

IV. Cumün burgais

Drets

Art. 71

Ils drets dals vaschins e dal cumün burgais i'l rom dal cumün politic as drizzan tenor la legislaziun chantunala.

V. Disposiziuns finalas

Revisiun	Art. 72	La constituziun preschainta po gnir revaisa adüna dal tuot o parzialmaing. Sia revisiun sto gnir suottamissa per l'approvaziun a la Regenza
Entrada in vigur	Art. 73	Quista constituziun va in vigur cun l'approvaziun a la votaziun a l'urna.

Approvà tras la votaziun a l'urna dals: 12.09.2008

Il president:	Arno Lamprecht
L'actuar:	Not Manatschal

Register da las revisiuns da la constituziun cumünala

Revisiun approvada als:	Approvà da la regenza als:	Artichels pertocs:
- Radunanza cumünala dals 03.12.2010 Votaziun a l'urna dals 19.12.2010	18.01.2011, prot. nr. 66	33 e 35
- Radunanza cumünala dals 01.02.2012 Votaziun a l'urna dals 11.03.2012	24.04.2012, prot. nr. 382	5
- Radunanza cumünala dals 27.06.2012 Votaziun a l'urna dals 12.08.2012	04.09.2012, prot. nr. 863	31 / 32 / 57 / 59
- Radunanza cumünala dals 25.11.2015 Votaziun a l'urna dals 28.02.2016	07.06.2016, prot. nr. 544	31 / 32